

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ex 3, 1 – 12

Text: Ex 3, 1 – 3 *Mojžíš pásal ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za step a přišel ke Boží hoře, k Chorébu. Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Mojžíš viděl, jak keř v ohni hoří, ale není jím stráven. Řekl si: "Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří."*

Dávný autor tohoto biblického vyprávění projevils kus literární odvahy, když vykreslils Hospodina v podobě hořícího keře. Copak Pán Bůh vypadá jako nějaké křoví? Otupit provokativnost tohoto obrazu se pokusil zřejmě už sám vypravěč nebo pozdější redaktori tohoto textu, když řekli, že šlo vlastně o Hospodinova anděla. Ale tím tomu stejně moc nepomohli, protože každý ví, že anděl má křídla. Nicméně z keře promlouvá k Mojžíšovi Hospodin sám. Je tedy zřejmé, že hořící keř má reprezentovat samotného Hospodina.

Jak na tento zvláštní úkaz reaguje Mojžíš? Zdá se, že ho napadlo to samé, co by v té chvíli napadlo mě. Jak taková věc funguje? Proč keř hoří a neshoří? To bude nějaký divadelní oheň nebo filmový trik. Půjdu se na to podívat, abych té věci přišel na kloub.

Shodou okolností jsem tento týden narazil na internetu na jakoby vědecký článek, který tento přístup docela dobře ilustruje. Ocituji z něj jenom tři věty: „Boha coby Stvořitele bychom mohli přirovnat ke kvantovému jevu. Věřící mu ovšem připisují i jakýsi vyšší smysl, či dokonce vlastní vědomí. Z hlediska současné vědy je však těžké studovat vědomí Boha.“ Milí přátelé, všimněte si naivity tohoto článku. Představa, že by Bůh byl entita, kterou, řečeno obrazně, může vědec vzít do ruky, prohlédnout si ji, přijít tomu na kloub, jak Bůh funguje, jestli je kulatý, hranatý, zelený nebo modrý... taková představa postrádá logiku. To je stejná absurdita, jako kdyby lidské embryo chtělo porodit vlastní matku. Proto jakékoliv vědecké zkoumání Boha je předem odsouzeno k nezdaru. A stejně tak byl odsouzen k nezdaru i Mojžíšův pokus přijít na kloub hořícímu keři.

A přesto není v biblickém vyprávění hořící keř jen nějakou náhodnou abstraktní ilustrací Boha. Každému soudnému čtenáři bible je jasné, že Bůh nevypadá jako hořící keř. Přesto v nás tento obraz probouzí otázky: Proč Mojžíš vidí zrovna hořící keř? Připomeňme si, že při jiných příležitostech má Boží přítomnost zase úplně jinou podobu: Izraelce vede Hospodin pouští v podobě oblakového sloupu, a třeba takový Eliáš se potká s Hospodinem v podobě tichého hlasu. To tehdy, když předtím vyloučil, že by Bůh byl v ohni, větru nebo v zemětřesení. K Mojžíšovi ale Bůh mluví v podobě hořícího keře. A my se můžeme ptát, jaké ještě jiné podoby na sebe Bůh bere a k nám tím promlouvá.

Mojžíš tedy vidí hořící keř. Což by samo ještě o sobě jeho pozornost upoutat nemuselo. To, co jej zaujalo, byla zvláštní skutečnost, že keř hoří, ale neshoří. O čem tato podivná věc vypovídá? Bůh je v Bibli na více místech přirovnáván k ohni. V Starém zákoně čteme, že Hospodin je oheň šířající, Bůh žárlivě milující. Oheň tedy může symbolizovat žár lásky. Ale Mojžíš vidí oheň nes šířající. Tedy oheň milosrdný, protože keř v jeho žaru neshoří. Ale dál to vykládat nebudu, protože každý v tom může vidět něco jiného. V této chvíli je důležité, co následuje.

Když chtěl Mojžíš úkaz podrobně prozkoumat, Hospodin ho zastavil. Promluvil na něj z keře: „Mojžíši, Mojžíši!“ Vidíte, Bůh mluví ke každému osobně, jmenovitě. A opakovaně, tedy naléhavě. Mojžíš se zarazil a říká: „Tu jsem. Jsem tady.“ To je taky důležité. Uvědomit si, kde jsem. Kde mě zrovna Bůh zastavil. A Hospodin pokračuje: „Nepřibližuj se sem!“ Mojžíš tu není v pozici, aby šel a zkoumal, jak Bůh funguje a jak vypadá. Bůh nás ve všem přesahuje

a člověku nezbyvá než to respektovat. K Bohu nelze přistupovat jinak, než s pokorou a úctou. Proto si má Mojžíš zout obuv a stanou před Bohem bosý. A uslyší: „Místo, na kterém stojíš, je půda svatá.“ A také každá chvíle, kdy se v životě nějak setkáváme s Bohem je posvátná. Mojžíš se setkává s Boží svatostí. Tak je třeba vnímat i naše bohoslužby. Teologie v té souvislosti mluví o tzv. svátostném prostoru, kde slova, věci a obrazy nabývají nové významy. Kde oheň není oheň, ale láska. Kde chléb není chléb, ale Kristus. Kde víno není víno, ale krev. Kde svíce svítí proto, že Bůh je světlo a není v něm nejmenší tmy. A tak bych mohl pokračovat, až bych popsal celý sakrální prostor. Je to půda svatá, zvláštní a tajemná.

Proč tu vlastně Mojžíš je? Jistě – přilákal ho nevidaný úkaz, takže Mojžíš kvůli tomu odbočil ze své cesty, aby se na to přišel podívat. Jenže vzápětí zjistil, že tu není jako divák, jako nezúčastněný pozorovatel, ani jako pouhý posluchač nebo Boží uctíváč. Je Bohem osloven, povolán a zaukolován. Mimochodem, teď mě napadá, když my přicházíme před Hospodina, když jdeme na bohoslužby, také nejsme jenom posluchači, natož abychom byli pouhými diváky nebo účastníky bohoslužeb. Uvědomujeme si, když jdeme na bohoslužby, že si jdeme pro úkol? Že tu dostáváme povolávací rozkaz, který je určen jmenovitě nám? Třeba takové slovo poslání na závěr bohoslužeb. To je přece jasný domácí úkol na celý příští týden.

Mojžíš dostal od Hospodina úkol: „Pojď, pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta.“ A jaká byla Mojžíšova reakce? Úplně stejná, jaká by byla reakce naše: „Kdo jsem já, abych šel k faraónovi a vyvedl Izraelce z Egypta?“ To je přesné! Kdo jsem já! Nemůže to udělat někdo jiný? Kdo má k tomu lepší předpoklady? Já např. nejsem tak výřečný jako jiní, říká Mojžíš Pánu Bohu. No jako bych slyšel sám sebe!

A co na všechny ty Mojžíšovy výmluvy Hospodin odpověděl? Řekl: „Já budu s tebou!“ Co to znamená? To znamená, že Mojžíšovo další odmítání už bude projevem nedůvěry Hospodinu. Už neplatí, kdo jsem já a že neumím mluvit. Já už jsem jenom nástroj v Božích rukou. S faraonem nebudu bojovat já, ale Hospodin. To si má Mojžíš uvědomit. Ano, nebude to mít lehké, bude jen těžko vysvětlovat lidem, že ho posílá Bůh, jehož jméno je nevysvětlitelné a zní tak abstraktně: JSEM KTERÝ JSEM. Co si pod tím má člověk představit? Těžko říct. Ani my nemůžeme lidem Boha ukázat nebo říci, jak vypadá a jak si ho představit. A tak nezbyvá, než jen podat svědectví o své vlastní nesdělitelné zkušenosti, třeba i s jakýmsi hořícím keřem, který ani nevíme co znamená. Přesto jsme poslání, abychom lidem svědčili o Božím žáru lásky, o jeho milosrdenství a o jeho vysvobození člověka z otroctví hříchu skrze kříž a prolitou krev Božího Syna a našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. Ale kdo porozumí naší zprávě?

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ani my nerozumíme bláznivé zvěsti o kříži. Jak můžeme jít a vysvětlovat lidem, co jsi pro ně udělal? Jedině tak, že budeš s námi a dáš nám dar mluvit rozličnými jazyky, aby lidé rozuměli, že mluvíme o velikých skutcích Božích. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, v této postní době myslíme především na to, že ze své zaběhané cesty odbočit k tobě, poslechnout tvé zavalání a jít k lidem se svým svědectvím o tom, jak jsme se s tebou potkali a jak k nám mluvíš. Ale my o tom mluvit neumíme. Ty však takovou výmluvu nepřijímáš a namísto toho nás ujistí, že budeš s námi a chceš abychom se na to spolehli. A tak tě prosíme, nauč nás o tobě mluvit, svědčit, vyznávat tě před lidmi, blásnit se k tobě a obracet se za tvým hlasem. Kéž ti umíme naslouchat, kéž umíme na tebe ukazovat lidem kolem nás a přivádět k tobě i ostatní. Prosíme, Pane, otevři naše společenství pro kolemjdoucí, pro lidi, kteří tě vůbec neznají nebo mají o tobě k dispozici jen dezinformace, na základě kterých si vytvářejí své předsudky. Prosíme, aby tě poznali osobně, jako jsme tě poznali i my, tak abychom tě mohli společně slavit a chválit. Modlíme se, Pane, za ty, kdo přicházejí do naší země mezi nás ve své nouzi, obavách a bezradnosti. Prosíme za válečné uprchlíky, kéž mezi námi naleznou otevřenou náruč, kterou jim nabídneme bez vypočítavé touhy po vděčnosti a zavázanosti. Pane, ukaž se všem ve své lásce i moci. Zastav zlo, dopřej nám pookřát a zakusit vysvobození a spásu. Amen.*